

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

2. Domus Sapientiae Deus princeps est Architectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

ris. Hoc est Templum, cuius præclara decora, si in Adolescente studijs nato repererit Diuina Sapiencia, illo magis, quàm vel augustissimo Salomonis Ierosolymitano, vel amplissimo Diuæ Sophiæ Constantinopolitano delectata, sat scio, sedem in illo firmam locabit, implebitque gloria Domini Domum Domini, & æternam mansionem suam, quod omnibus opto precorq; figet. Et ne vora irrita fundamus, TE humani generis liberator CRUCI pro nobis affixe DEVS. Iudæis scandalum, stultitiam Gentibus, improbè ludibrium, nobis gloriam & triumphum, & Sapienciam, in quem toto hoc anno, vt scopum collimabimus, cuius laudes, exili quidem, grato tamen, vt speramus, sono celebrabimus, cuius virtutes Sapienciæ amatoribus imitandas proponemus, precamur, & obsecramus. Annue. Absit autem nobis gloriari nisi in Cruce Domini Nostri IESV CHRISTI. (a) Nihil arbitremur nos scire, nisi IESVM CHRISTVM, & hunc CRUCIFIXVM. (b) semper mortificationem IESV CHRISTI. (c) in corpore nostro circumferamus.

(a) Ad Gal. v. (b) 1. ad Corinth. 2. (c) 2. ad Corin. 4.

ARTICVLVS II.

DOMVS SAPIENTIÆ

Deus Princeps est Architectus.

IAM contemlemur, sicque mente ingrediamur hanc IDEO dignam Regiam. Quod vt fiat commodius, Architectos imitabor, qui primùm ædificij ideam in capitulis cellulis effingunt, tum eandem in gypso, vel macerata aceto, pultibusque spissatâ papyro: aut etiam ligno spectandam exhibent. Hoc autem præmittamus: non esse Ædificium istud humanæ opus dexteræ, non hominis mortalis artificium, non naturæ substructionem,

non

non nostræ fabricam industriæ: sed ipsius-met, quæ in altissimis habitat, Diuæ Sophiæ, Æternæ Magni DEI SAPIENTIÆ & opus & monumentum: quod non tempus edax rerum, non inuidiosa operum sublunarium dilapidatrix vetustas, non vlla vis inimica deteret, aut consumet. Nobile encomium, quod ædificauerit hanc Domum, non nobilissimi è veterum numero Architecti, Philo, Dimocrates, Vitruuius, non nominatissimi è recentiorum albo, Baptista Leo, Durerus, Serlius, sed SAPIENTIA, Architector ille Princeps totius Orbis DEVS. *Ipsè fundauit eam Altissimus.* (Ps. LXXXVI. 5.) Ut non sit, quamuis ambitiosissimi, optare etiam perfectiorem domus, aut templi Architectationem. Hæc prima laus nostri Ædificij. Nunc quod subiungam, scribite, non in chartâ bibulâ, fragili calamo, fugacibus litteris, sed in silicato corde, stylo ferreo, indelebilibus characteribus.

COGITAS mi Adolefcens, hisce auspicialibus studiorum diebus, ac bene facis, cogitas Scientiæ altissimam fabricam vltra nubes educere, iamque in Grammaticorum officinis, quæ ad ædificandum necessaria, lapides, ligna, calcem conguessisti, aut etiam-num congeris; & quotidie diligentia malleo verborum, nominumque lapides dolas, eosque ad regularem normam, & libellam appendicum exigis, eisdemque iuncturarum syntacticarum calce, vt cohæreant, illinis, lateres à te magno coctos studio accumulâs, qui sunt dicendi loquendi que congruè modi varij: atque ita ad fundamentum iaciendum firmandum que his rudimentis diligentiam adhibes. Vel in Humanitatis seu Poëticiæ Scholâ amœnas eruditasque fictiones, velut marmorû frustra, ad incrustationem, elegantia, non necessitatis faciendam bellè formare, & ad ornatum accommodare, & varia picturæ genera, ludente ingenij exuberantis

ris penicillo, in tabulas artificiosè inducere. quibus hoc palatium splendeat, addiscis. Vel in Eloquentiæ arcâ exassiatam, dolaramque materiam, & iam ante regularum grosphistalam, & limis examinationum descombinatam, assuescis figurarum, vt runcinarum de planis leuigare, ac torno eloquutionis in orbem acto perpolire. Vel in amplissimis Philosophiæ spatijs, fundamento prius posito, incipis parietes erigere, columnas statuere, aptare laqueare, proiecturas disponere, trabes adiungere, tigna transuersare. Quid enim aliud faciunt ad perficiendam Ædem Sapientiæ, Logici, Physici, Ethici, Mathematici, Metaphysici, suis syllogismis, demonstrationibus, problematis, conclusionibus. Vel denique in Medicâ, Iuridicâ, aut Theologicâ facultate, tectum contignationi paratæ imponis, hamatisque, aut foraminosis imbricibus tegis fabricam, & extremam tandem manum operi imponere desideras.

CAVE fidas proprio ingenio, humanæque industriæ non est opis nostræ tantam molem attollere, tegere, consummate non est potentiæ limitatæ Scientiarû ædificium, gymnasium veritatis à rudimentis incipere, & omnibus perfectum partibus tecto exornare. *Nisi Dominus edificauerit Domum, in vanum laborauerunt, & laborant, qui ædificat eam.* (Ps. cxxvi.) Iungas licet nocte diei, nullam à labore vacuam horam elabi permittas, intendas omnes ingenij, viriumque neruos, librorum te cadaueribus obruas, omnium codices Doctorum & volumina peruoluas, caput speculatione conturbes, cerebrum euacues, vniuersa naturæ & artis instrumenta adhibeas. In cassum laboras: *Nisi Dominus ædificauerit Domum, frustra sunt omnia.* Terram circumeas, vniuersitates Europæ omnes inuisas, Academias Græciæ perlustres, ad Indos & Gymnosophistas, ad Iapones & Bonzios,

ad

ad Sinas & Mandarinos, ad Scribas & Rabbinos omnes peruadas, vt aliquiquid adducas, & Ædificium Sapientiæ perficias. Quid inani labore contumeris? Nisi Dominus ædificauerit Domum frustra laborant, qui qui ædificare attentant. Bardus ibis, bardus redibis vnde cumque redeas.

LICET vendas patrimonium cum Anaxagora, aurum abijcias cum Thalete, in edia te crucies cum Pythagora, solum mutes cum Cynico, omnia tentes cum Platone, dolium inhabites cum Diogene, oculos tibi eruas cum Democrito, vt Scientiarum particeps, Sapientiæ arcem in te extruas nihil efficies: *Nisi Dominus ædificauerit Domum, in vanum laborasti, & porro laborabis.* Renascaris licet in Parnasso (vt ex Poëtis aliquid adducamus) dormias ad Heliconam virentem: nutriaris à Musis, excolaris ab Apolline, ad ædificationem Domus Sapientiæ nihil hæc conferent, quia semper occinetur & verè: *Nisi Dominus ædificauerit Domum, in vanum laborauerunt.* Denique, indoli ad doctrinarum studia propensæ, exercitationem adiungas, discas licet in Scholis, perores in cathedris, disputes in exedris, studeas priuatim, exercearis publicè Aristotelem doctorem adsciscas, Socratem audias, Zenone magistro vtaris, instruaris à Cicero. totum cum Hipocrate Galenum perlegas, Hipponensem in succum conuertas, Aquinatem in sanguinè transmutas, Iustinianum decies peruoluas, Vitruuinum per singulas Architecturæ partes examines, vt tibi familiarissimum facias, vt Domum Sapientiæ ædifices: omnia frustra tentabis. *Nisi Dominus ædificauerit Domum, in vanum laborauerunt.* Quæ causa? quia Sapientia ædificauit sibi Domum. Non est Domus hæc mortalis opus dextera.